

DE BELGISCHE GLOBALE ERF- OVEREENKOMST: EEN WONDER PACT OF WERKELIJK EVENWICHT?

Marjolein Gerrits

notaris bij Gerrits & Van Gulick cs, notarissen Gemert-Bakel, Uden, Deurne

Inleiding

In de praktijk bestaat veelal de behoefte van ouders zoveel mogelijk evenwicht te creëren tussen hun kinderen. Ouders willen doorgaans geen van de kinderen tekort doen. Ze willen het liefst hun kroost gelijk behandelen. Tenzij een van de kinderen het werkelijk in hun ogen heeft verbruud door bijvoorbeeld aan de drugs te geraken en zijn geld te verkwisten, of door op een andere manier een niet meer te vergeven schande aan de familie te hebben toegebracht.

Dat "gelijk" behandelen niet altijd eenvoudig is, zien we in de praktijk geregeld bij de (agrarische) overdrachten van familiebedrijven. Het is niet altijd (financieel) mogelijk, nadat reeds een schenking is gedaan aan een van de kinderen, het met de andere kinderen helemaal recht te trekken. Zou het werkelijk scheef gaan, biedt het vangnet van de legitimaire rechten dikwijls enige soelaas voor de kinderen zelf, maar dat laat onverlet het familie leed dat dan veelal is toegebracht en de emotionele gezinsperikelen die daarop volgen.

In de huidige tijd lijken ouders steeds meer open te zijn naar de kinderen over situaties in het gezin, over bepaalde geldzaken, de vererving en over schenkingen. Er bestaat behoefte zaken op maat te regelen. Men wenst te kunnen inspelen op situaties die zich in het gezin voordoen. Dit is herkenbaar bij samengestelde gezinnen, maar ook in situaties met kinderen die een bepaalde zorgbehoefte hebben, of in situaties waarin kinderen een onderneming van de ouders voortzetten.

Oudere generaties spraken dikwijls niet openlijk over het familiekapitaal en hoe zaken rondom schenking en vererving geregeld waren. De zogenaamde harmonie werd dan dikwijls verbroken op moment dat de laatste ouder stierf. Ruzie om de erfenis is van alle tijden.

Maar we zien gelukkig ook steeds meer dat ouders hun testamenten en levenstestamenten door hun kinderen vooraf laten lezen. Ze worden direct betrokken. Er wordt zelfs overleg gepleegd. Zou in de praktijk behoefte zijn

om tijdens leven contractuele afspraken te kunnen maken over de nalatenschap? Om te voorkomen dat bij het overvallen van de nalatenschap conflicten ontstaan?

In België is het erfrecht vorig jaar gemoderniseerd.¹ Sinds de nieuwe wet zijn in België zogenaamde erfovereenkomsten, weliswaar onder strikte voorwaarden, toegestaan.

Onder erfovereenkomsten verstaat men overeenkomsten of eenzijdige rechtshandelingen betreffende het vermogen van een persoon die pas uitwerking krijgen bij of na het overlijden van die persoon.²

Zou onze wetgeving wellicht verdergaande aanpassing behoeven en de erfovereenkomst op vergelijkbare wijze ook geïntroduceerd kunnen worden in Nederland? Sommige rechtsgeleerden wuiven die suggestie niet bij voorbaat weg.³

Een kwetsbare materie want zowel het rechtsbeginsel van testeervrijheid als de morele verplichting van zorg voor de naasten in de familie (legitieme portie) komen in het gedrang. Bovendien is men nooit zeker wat de toekomst brengt. Daarom moet men ervoor waken dat ouders zich (te) kwetsbaar opstellen, met alle goede bedoelingen ten spijt. Een overeenkomst is immers niet eenzijdig te herroepen.

1 Wet van 31 juli 2017 tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en giften betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake, Belgisch Staatsblad 1-9-2017, 81578 ev.

2 Prof. Dr. J. Bael "Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in het nieuwe erfrecht" Rechtskroniek voor het notariaat, Brugge die Keure 2017 p. 154 nr. 1

3 Mr. Drs. J.H. Lieber, FJR 2017/12 "De erfovereenkomst om ruzie te voorkomen", pag. 1.

Prof. mr. W.D. Kolkman Tijdschrift Erfrecht "Belgisch erfrecht grondig herzien" 2018/nr. 4

Mw. mr. S. Yesilkir FTV 2019/2 "De erfovereenkomst in Nederland"

Van oudsher is in ons rechtssysteem het beginsel van testeervrijheid opgenomen. Deze vrijheid is echter niet absoluut. De wetgever heeft aangegeven wat wel en niet is toegestaan.⁴

In Nederland kennen we een verbod op zogenaamde erfovereenkomsten. Ik verwijs hiervoor naar artikel 4:4 van het Burgerlijk Wetboek. Overeenkomsten die zien op beschikking over een nalatenschap *in het geheel of een evenredig deel* ervan zijn nietig (lid 2).⁵

Ook is in dit artikel bepaald dat een voor het openvallen van de nalatenschap verrichte rechtshandeling nietig is, voor zover zij de strekking heeft een persoon te belemmeren in zijn vrijheid om bevoegdheden uit te oefenen welke hem krachtens het erfrecht toekomen. Hierbij moet bijvoorbeeld worden gedacht aan het maken van een uiterste wilsbeschikking, danwel het herroepen ervan of het aanvaarden of juist verwerpen van een nalatenschap. Het is in strijd met de goede zeden als personen belemmerd worden in dit handelen.⁶

België kent eenzelfde verbodsbepaling: "Men kan geen erfkeuze maken omtrent een nalatenschap die nog niet is opengevalen, noch enige verbintenis aangaan of enige overeenkomst sluiten omtrent de attributen van de hoedanigheid van erfgenaam of legataris, *tenzij in de gevallen bij wet bepaald*. Evenmin kan men enig beding maken of enige overeenkomst sluiten betreffende de toekomstige nalatenschap van een derde, *tenzij in de gevallen bij wet bepaald*. Aldus is elke overeenkomst met betrekking tot de erfkeuze tot het principe of de nadere regels van de inbreng, alsook tot het principe of de nadere regels van de inkorting betreffende een nalatenschap die nog niet is opengevalen, verboden, *tenzij in de gevallen in de wet bepaald*." (art. 1100/1 §1 BW)

In deze bijdrage belicht ik graag de uitzonderingen op deze Belgische verbodsbepaling, waarbij ik met name inga op de zogenaamde "globale erfovereenkomst".

Nieuw erfrecht in België

Bepaalde erfovereenkomsten waren al toegestaan, doch zeer beperkt. De wet is verscherpt en hier en daar uitgebreid. Als algemene regel geldt na de inwerkingtreding van de wet dat erfovereenkomsten in principe verboden zijn. Vermogen na overlijden vererft immers volgens de wet (het versterferfrecht), danwel volgens een uiterste

wilsbeschikking. Het is derhalve in beginsel niet mogelijk te contracteren over een niet opengevalen nalatenschap. Het Belgische erfrecht voorziet echter in twee soorten toegelaten erfovereenkomsten: de zogenaamde punctuele erfovereenkomst en de zogenaamde globale erfovereenkomst (ook wel het "familiepact" of de "familiale overeenkomst" genoemd).

De punctuele erfovereenkomsten zijn overeenkomsten waarin bepaalde afspraken worden gemaakt over zeer specifieke aspecten van een schenking of een erfenis. Deze zijn wettelijk geregeld. Een voorbeeld, en deze mogelijkheid bestond reeds, is de overeenkomst waarbij een beding in huwelijksvoorwaarden mag worden opgenomen met een beperking van het erfrecht van de langstlevende, juist ten voordele van de kinderen uit de eerste relatie van één van beiden (de zogenaamde Valkeniersclausule) (art. 1388, 2e lid BW).

Een ander voorbeeld, en deze is nieuw sinds de wetwijziging, betreft het doen van afstand van de vordering tot inkorting met betrekking tot een bepaalde schenking. Ieder kind heeft ook in het Belgische erfrecht, recht op een minimum erfdeel, de zogenaamde "reserve" (vergelijkbaar met de legitieme portie). Wordt een reserve door een schenking aangetast, bijvoorbeeld omdat een van de kinderen meer geschonken krijgt dan de anderen, dan kan het benadeelde kind inkorting vorderen ofwel de schenking betwisten. Het is mogelijk om bij een bepaalde schenking te verklaren dat die benadeelde kinderen afstand doen van hun recht op inkorting (art. 918 BW).

Een ander voorbeeld van de uitbreiding van de wet, is de mogelijkheid om de waarde van geschonken goederen vast te klikken zodat discussies bij de vereffening en de verdeling van de nalatenschap worden vermeden (art. 858, § 5, lid 1 BW).

De globale erfovereenkomst is een erfovereenkomst tussen *alle* (klein)kinderen (vermoedelijke erfgenamen in de rechte neerdalende lijn) en de ouder of beide ouders, waarbij een evenwicht wordt vastgesteld met betrekking tot schenkingen en overige indirecte vermogensvoordelen gemaakt aan de vermoedelijke erfgenamen:

"Op ieder ogenblik kan een ouder samen met al zijn of haar vermoedelijke erfgenamen in rechte neerdalende lijn een globale erfovereenkomst opstellen.

Deze overeenkomst stelt het bestaan vast van een evenwicht tussen deze vermoedelijke erfgenamen, rekening houdende met onder meer de schenkingen die de ouder hun respectievelijk heeft toegestaan vóór de overeenkomst als voorschot op erfdeel of bij vooruitmaking, met de schenkingen toegekend in de overeenkomst zelf en, in voorkomend geval, met de situatie van elk van de vermoedelijke erfgenamen.

Teneinde dit evenwicht vast te stellen, kunnen partijen overeenkomen dat andere voordelen die voordien of in de overeenkomst zelf aan de vermoedelijke erfgenamen zijn toegekend, met schenkingen worden gelijkgesteld." (art. 1100, § 7, lid 1 BW).

Het gaat derhalve in de globale erfovereenkomst om vermogen van de ouder dat al door de ouder is geschonken of op het moment van de overeenkomst wordt geschonken,

4 Met invoering van het nieuwe erfrecht in Nederland in 2003 werd de regeling van het contractuele erfrecht afgeschaft. Hierover: Prof. Mr. F.W.J.M. Schols "Quasi-erfrecht met bindende elementen", Kluwer Deventer 2005, Hoofdstuk V pag. 161 ev. en VI par.3 pag. 221 ev.

5 Beschikken over "bepaalde" goederen is wel mogelijk bij overeenkomst, denk aan een verblijvings- verdelings- en overnamebedingen. "Maar ook een overeenkomst strekkende tot beschikking door een erfgenaam of legataris over een bepaald goed dat hem ten deel zal vallen is geldig", Prof. Mr. M.J.A. van Mourik, "Algemene bepalingen" in Handboek erfrecht, Deventer, Kluwer, 2015, (25) 32

6 Prof. Mr. F.W.J.M. Schols "Quasi-erfrecht met bindende elementen", Kluwer Deventer 2005, hoofdstuk III

maar ook om voordelen die geen schenkingen zijn, maar voor het bereiken van het evenwicht tussen de vermoedelijke erfgenamen gelijkgesteld kunnen worden met schenkingen. De overeenkomst kan overigens niet een verdeling bij voorbaat van de *gehele* nalatenschap omvatten.

De totstandkoming van een erfovereenkomst en de voorwaarden

Het sluiten van een erfovereenkomst heeft vergaande gevolgen. De wetgever heeft daarom een aantal zeer strenge formaliteiten vastgelegd, waaronder de totstandkoming moet plaatsvinden. Betrokkenen moeten beslissingen kunnen nemen in volle vrijheid, weldoordacht en uiteraard op de hoogte zijn van de gevolgen ervan.

De regels voorzien in een strak stappenplan en planning in tijd. Hierbij heeft de notaris een zware rol. De notaris waakt ervoor dat iedere betrokkene uit vrije wil handelt, anders kan de overeenkomst niet tot stand komen.

De ouder moet de overeenkomst met al zijn vermoedelijke erfgenamen in rechte neerdalende lijn sluiten. Treden beide ouders gezamenlijk op als "beschikker", dan betreft dit al hun beider vermoedelijke erfgenamen in rechte neerdalende lijn, derhalve ook eventuele stiefkinderen (art. 1100/7 §2 BW). Het is niet mogelijk een kind uit te sluiten van de overeenkomst.

Het is ook mogelijk dat de overeenkomst wordt gemaakt door één ouder, die met instemming van zijn echtgenoot/echtgenote de overeenkomst maakt. Die "beschikker" mag ook een of meerdere kinderen van diens echtgenoot/echtgenote of samenwonende partner bij de overeenkomst betrekken (art. 1100/7 §5 BW). Dit is facultatief en dan behoeven niet alle stiefkinderen mee te doen.

In geval van vooroverlijden van een of meerdere kinderen, worden de kleinkinderen conform de erfrechtelijke plaatsvervulling bij de erfovereenkomst betrokken.

Generation skipping is ook mogelijk: elke vermoedelijke erfgenaam in neerdalende lijn kan zijn eigen kinderen in de plaats stellen. In dat geval dienen wel al diens vermoedelijke erfgenamen bij de overeenkomst te worden betrokken (art. 1100/7 § 4 BW).

Anderen dan de vermoedelijke erfgenamen in de rechte neerdalende lijn kunnen niet bij de overeenkomst worden betrokken: een echtpaar zonder kinderen kan de overeenkomst niet sluiten met bijvoorbeeld neven of nichten.

De overeenkomst moet vervolgens worden vastgelegd in een notariële akte (art. 1100/5 §1 BW). Van deze akte moet iedere partij vooraf en concept hebben ontvangen. Op dat moment moet iedere partij de kans geboden worden zich te laten bijstaan door een eigen notaris of raadsman. Ook moet het mogelijk zijn en dat moet ook worden aangeboden, dat ieder kind afzonderlijk een gesprek krijgt met de behandelend notaris.

Vervolgens nadat iedereen het concept heeft ontvangen, wordt een bijeenkomst gepland waarvoor iedereen wordt uitgenodigd aanwezig te zijn. Voor het beleggen van deze familie bijeenkomst onder voorzitterschap van de notaris geldt een minimale termijn van vijftien dagen na ontvangst van de concept akte. Deze termijn is dwingend, hiervan mag niet worden afgeweken (art. 1100/5 §2 BW).

In de wet staat geen verplichting van aanwezigheid genoemd of vertegenwoordiging van de betrokken partijen. Dit wordt door sommige rechtsgeleerden toch als vanzelfsprekend veronderstelt, of men stelt dat de instrumenterende notaris vereist, dat tenminste de meerderheid van de partijen aanwezig zal zijn.⁷

Men dient uiteraard bekwaam te zijn een rechtshandeling te verrichten (art. 1108 BW). Minderjarige vermoedelijke erfgenamen dienen vertegenwoordigd te worden door hun ouders of voogd en zij hebben bijzondere machtiging nodig van de rechter. Het is voor een minderjarige enkel mogelijk om een erfovereenkomst aan te gaan in de hoedanigheid van vermoedelijk erfgenaam. Daarbij kan geen afstand worden gedaan door de minderjarige van zijn rechten in een nog niet opengevallen nalatenschap. (art. 1100/2 BW). Een minderjarige kan voorts geen overeenkomst sluiten over zijn eigen nog niet opengevallen nalatenschap. Ten aanzien van een persoon wiens vermogen onder bewind staat, zal de rechter eerst dienen te oordelen over de bekwaamheid van die persoon om een toegelaten erfovereenkomst te sluiten (art. 492/1 § 2 BW). Een meerderjarige geplaatst onder een beschermingsmaatregel zal een erfovereenkomst kunnen sluiten, indien hij derhalve bekwaam wordt geacht om een erfovereenkomst te sluiten. Een bewindvoerder kan de beschermde persoon vertegenwoordigen bij het aangaan van een erfovereenkomst in de hoedanigheid van vermoedelijk erfgenaam, voor zover in de erfovereenkomst ten aanzien van de beschermde persoon geen afstand worden gedaan van rechten in een niet opengevallen nalatenschap, én mits bijzondere machtiging van de rechter (art. 1100/2 § 2 BW). Tijdens de familie bijeenkomst moet de notaris nogmaals op de mogelijkheid wijzen dat een ieder zich kan laten bijstaan door een eigen notaris (art. 1100/5, §2 BW).

Op zijn vroegst een maand na de familie bijeenkomst kan een afspraak gemaakt worden voor de ondertekening ervan. Ook van deze termijn mag niet worden afgeweken, ook niet als alle betrokkenen dat zouden willen. De datum van verzending van het ontwerp van akte en de datum waarop de vergadering heeft plaatsgevonden moeten in de overeenkomst worden vermeld (art. 1100/5 §2 BW). Deze wettelijke termijnen zien er natuurlijk op toe dat alle partijen welbewust de overeenkomst tekenen en voldoende tijd krijgen zich erin te verdiepen en een en ander te overwegen. Een dergelijke overeenkomst is daarom niet mogelijk kort voor overlijden, plotseling vertrek naar het buitenland of voor een bepaalde onverwachte transactie. Overigens is ook bepaald dat, indien wijzigingen worden aangebracht, opnieuw de termijn van een maand moet worden afgewacht alvorens te kunnen tekenen, van de termijnen mag immers niet worden afgeweken.

⁷ Prof. Christian de Wulf "De erfwet van 31 juli 2017- een algemeen overzicht met modellen voor de praktijk", Tijdschrift voor Notarissen, Brugge die Keure nr 234

Een erfovereenkomst moet altijd in een notariële akte worden vastgelegd, die door de notaris zal worden geregistreerd in het Centraal Testamenten Register (art. 1100/6 BW).⁸

De inhoud van de globale erfovereenkomst

In de erfovereenkomst moet worden vastgesteld dat er een evenwicht is tussen alle vermoedelijke erfgenamen. Dat is het uiteindelijke doel. Daarbij wordt rekening gehouden met de schenkingen en voordelen die aan elk kind toekomen, zowel in de overeenkomst zelf als in de periode daarvoor.

Dit evenwicht is subjectief. Partijen dienen daarom te verklaren hoe ze het evenwicht hebben bereikt en opgevat en dit evenwicht dient vervolgens te worden bevestigd ofwel aanvaard door de partijen.⁹

Het is niet nodig alle in het verleden gedane schenkingen te beschrijven. Natuurlijk dienen zoveel mogelijk schenkingen te worden vermeld, want wat men wil bereiken is het "evenwicht". Omdat het evenwicht subjectief wordt opgevat, kan in de overeenkomst betekenen dat niet alle kinderen werkelijk "evenveel" hebben ontvangen. Maar dat het gezien de omstandigheden toch in evenwicht is. Mooi is een en ander verwoord door Professor De Wulf: "Men moet aan de ouders de vrijheid laten de kinderen te helpen op de wijze zoals zij dat wensen en dit alles niet in een financiële weegschaal leggen".¹⁰

De situaties van de afzonderlijke kinderen zijn daarom relevant. En zullen dikwijls ook de aanleiding zijn voor het opstellen van de overeenkomst. Denk aan een kind dat een lichamelijke handicap heeft. Ook andere prestaties kunnen aan bod komen. Zo kunnen door de ouders ten behoeve van een van de kinderen bijzondere kosten zijn gemaakt voor (dure) studie, zorg of gratis inwoning. Deze kosten kunnen bepaalde schenkingen aan een ander kind rechtvaardigen. Een ander voorbeeld is de situatie dat een kind voor de arbeid die het heeft geleverd in het bedrijf van de ouders geen beloning heeft ontvangen. Deze voordelen (zowel voor het kind als de ouder) zijn juridisch beschouwd geen schenkingen, doch kunnen in de overeenkomst hiermee gelijkgesteld worden voor het bereiken van het evenwicht. In de overeenkomst kunnen ook nieuwe schenkingen worden gedaan om het evenwicht te bereiken of partijen kunnen afspraken rondom inbreng van giften vastleggen. De vermelding van waarde van de schenkingen is relevant. Artikel 1100/7, §9 BW bepaalt dat de waardering van de voordelen en de schenkingen begrepen in de erfovereenkomst definitief is, zodat een partij dit achteraf niet meer ter discussie kan stellen. De wetgever heeft voorzien in een

regeling ten aanzien van de te hanteren waarde (artikel 858 §3 BW). Overigens is de waarde alleen bindend voor de partijen bij de overeenkomst (en niet voor derden).

Toekomstige schenkingen kunnen niet worden vermeld in de overeenkomst. De overeenkomst vormt derhalve een nieuw vertrekpunt vanaf moment van ondertekening.¹¹

Gevolgen van het sluiten van de globale erfovereenkomst

De erfovereenkomst is bindend voor alle betrokken partijen. Dat houdt ook in dat de betrokken erfgenaam geen recht heeft op inbreng van schenkingen of vorderingen tot inkorting met betrekking tot alle giften waarop de erfovereenkomst betrekking heeft (art. 1100/7 §6 BW). Niet in de overeenkomst betrokken giften, blijven weliswaar voor inkorting en inbreng vatbaar.

Elke erfovereenkomst waarbij de regels van de nieuwe erfwet niet worden gerespecteerd en die wettelijk dus niet is toegelaten, is absoluut nietig (art. 1100/3 BW). Een overeenkomst die er op gericht is om bepaalde erfgenamen uit te sluiten en andere erfgenamen dan weer alles toe te bedelen, zal bijvoorbeeld nietig zijn.

In artikel 1100/4 BW zijn nog bijkomende gevolgen van de erfovereenkomsten bepaald. Ten eerste heeft de erfovereenkomst niet de vervroegde aanvaarding van de nalatenschap tot gevolg, ten tweede zijn ook de plaatsvervullers gebonden door de erfovereenkomst en ten derde is in bepaalde zeer specifieke gevallen de mogelijkheid geboden om de uit de erfovereenkomst voortvloeiende afstand van rechten in een niet opengevallen nalatenschap te herroepen.

Let wel indien sprake is van een wilsgebrek kan men uiteraard wel terugkomen op het bepaalde in de overeenkomst.

Slot en conclusie

Het klinkt mij als muziek in de oren. Evenwicht, familievrede, wederzijds respect, wie wenst dat nou niet? Transparantie en communicatie in het gezin worden eveneens bevorderd. Alsmede de continuïteit van een familiebedrijf. Het kan wenselijk zijn in bepaalde familieverhoudingen vanuit een "nul-punt" te kunnen starten met het oog op de toekomstige verdeling van de nalatenschap van de ouders. Een vaststelling van gedane schenkingen, eventuele herstel-schenkingen op het moment van de overeenkomst daarbij rekening houdend met ieders eigen situatie, geven hoop voor een harmonieuze afwikkeling van de nalatenschap van de ouders.

Geen legitimaire rechten die ten aanzien van die schenkingen kunnen worden ingeroepen, of inbreng die van die schenkingen verlangd wordt. Geen gedoe over de waardering van het geschonkene uit het verleden. Het klinkt als een wonderpact.

8 Hoofdstuk I van de nieuwe wet (artikel 1100/1 tot en met 1100/6) handelt over de algemene bepalingen van de erfovereenkomsten (deze zijn van toepassing op zowel punctuele als globale erfovereenkomsten)

9 Over het evenwicht: René Dekkers; Hélène Casman, Alain Verbeke, Elisabeth Alofs, "Erfrecht & Giften inclusief de nieuwe erfwet 2017", Antwerpen Intersentia 2017

10 Prof. Christian de Wulf "De erfwet van 31 juli 2017 – een algemeen overzicht met modellen voor de praktijk". Tijdschrift voor Notarissen, Brugge die Keuren r. 247/1

11 Prof. Dr. J. BAEL, "Het verbod van bedingen betreffende toekomstige nalatenschappen in het nieuwe erfrecht" in J. BAEL (ed.), Rechtskroniek voor het notariaat, deel 31, Brugge, die Keure, 2017, 255, nr. 222.

Uiteraard is dit toegankelijk voor die families waarbij reeds harmonie bestaat. Behoudt van deze vrede is echter ook voor deze families een uitdaging en daar kan de overeenkomst zeker toe bijdragen. Zijn er reeds conflicten, willen familieleden niet meewerken, dan houdt het bij voorbaat op.

Natuurlijk zijn onenigheden naderhand nooit uit te sluiten. Die garantie kan ook niet worden gegeven met het benoemen van een "sterke" executeur in een testament. De regisseur van de nalatenschap kan de afwikkeling in goede banen leiden, adequaat handelen. Maar achter deze rechte rug zal geroezemoes en onvrede kunnen voortbestaan en een eigen leven gaan leiden.

Dat is natuurlijk ook het geval met een erfovereenkomst. Ondanks de eenmaal gezette handtekeningen onder het pact is een jaarlijks terugkerende familie bijeenkomsten geen garantie.

Daarom ben ik van mening dat het juist een uitermate geschikt document kan zijn, om ouders die reeds een goede regie voeren over hun vermogen en bewuste keuzes maken bij het doen van bepaalde schenkingen, maar ook denken aan een weldoordacht plan voor bijvoorbeeld de overdracht van een familie bedrijf, hiermee op tijd kunnen voorsorteren. Zij kunnen open met hun kinderen gesprekken aangaan, hun plannen uit de doeken doen, overwegingen toelichten en posities van de kinderen naar elkaar versterken.

Ook voor de samengestelde gezinnen waarbij de wens bestaat kinderen gelijk te laten delen in opgebouwd kapitaal biedt een dergelijke overeenkomst kansen.

De notariële vastlegging moet het uitgangspunt zijn. De notaris zal als onpartijdige en onafhankelijke deskundige ervoor waken dat misbruik wordt gemaakt van juridische onkunde en feitelijk overwicht en ervoor zorgen dat partijen wel doordacht instemmen met de gemaakte afspraken. Ik zou er voorstander van zijn om deze families daarna frequent terug te laten keren aan de spreektafel van de notaris. De overeenkomst moet onderhouden worden, net als ieder andere "familiaal" document, zoals huwelijksvoorwaarden, een samenlevingscontract of familiestatuuut. Wie weet maken we in Nederland nog een hervorming van het erfrecht mee.